

Hebrejska Tora – osnovica Biblije
četvrtkom u 12:15, ECTS 3,
FFRZ dvorana 015, amdg.ffrz.hr

Obitelj u Petoknjižju

Obiteljski odnosi u Hebrejskoj Tori

1) Povijest:

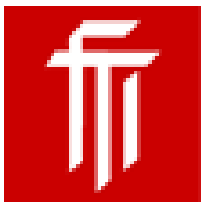
A) Abraham i Sara

B) Ezav i Jakov

2) Pravo:

C) Djeca i roditelji (4. zapovijed, + 1. i 3.)

D) Muž i žena (6. i 9. zapovijed)

Zimski semestar
ak. g. 2019./20.
FFRZ dvorana 015

Hebrejska Tora

— osnovica Biblije

FFRZ: *Izborni predmet uz Biblija* – SZ (ECTS 3)

FTI: Petoknjižje i Povijesne knjige

amdg.ffrz.hr

→ nastava

četvrtkom, 12:15-14:00

Bračne krize Abrahama i Sare

Odnos muža i žena
na primjeru iz Tore
Post 12–25

Zajednički počeci

- ❑ Brak od mladosti Post 11,29:
- “uzeti si (za) ženu” (לקח *laqah*)
 - ❑ Nedostatak od početka (11,30):
- Nerotkinja (usp. 16,1)
 - ❑ Božji plan u 12,2; 15,5:
- Velik narod (“Sara vas je rodila” Iz 51,2)
 - ❑ A) S ocem Terahom (Post 11,31)
- Saraja na putu u Haran sa svekrom;
u popisu iza Lota (11,31)
 - ❑ B) Na putu u Kanaan (12,5):
- s mužem; odmah uz Abrama (12,5)

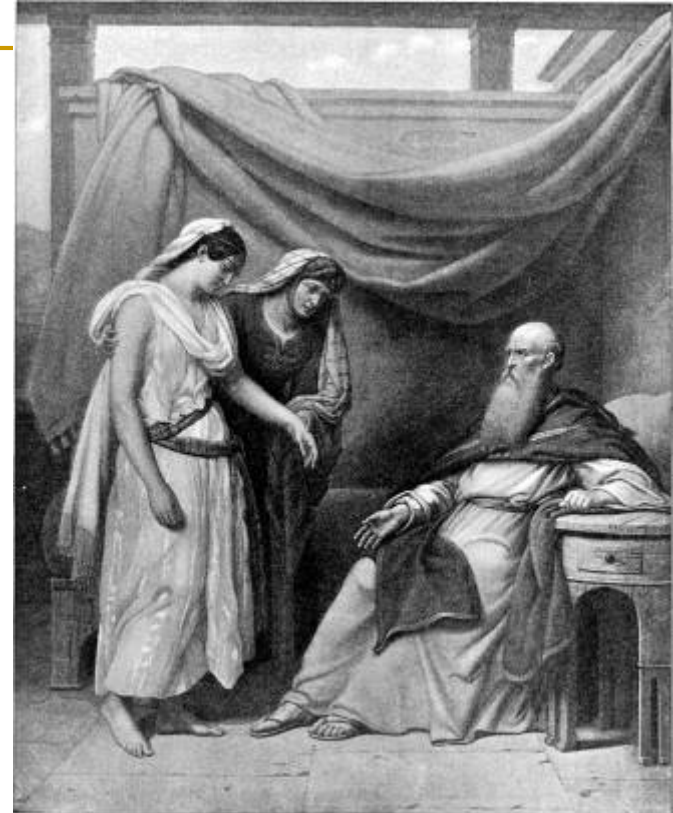
Zatajena žena

- Prva Abrahamova riječ u Post 12,11:
- **“Lijepa žena” (žena lijepa izgleda)**
 - Prvi prijedlog u 12,13:
- **Reci (Faraonu) da si mi sestra**
 - Razlog (13):
- **“da meni bude dobro zbog tebe”**
 - + strah za život
 - Još jednom,
bez dogovora u 20,2:
- **Rekao da mu je sestra (Abimeleku u Geraru)**
 - → zatvorene utrobe (20,18)

Zatajen muž

- Prve Sarine riječi mužu (Post 16,2):
- Bog daje plodnost
- Prijedlog: *Uđi k mojoj sluškinji*
 - “Ući k njoj” (16,2.4 ⇔ עֲדָה *jada* ‘znati)
 - “dati (za) ženu” – Sara Hagaru
 - Abraham *sluša Sarin glas!* (16,2)
- “Bračni trokut” u 16,4:
 - Egipćanka prezire gospodaricu (16,4)
- vanbračno dijete u 21,9:
 - Jišmael se “poigrava/ismijava”(?) s Izakom
 - Uspjeh? Sarin i Božji odgovor (21,10.12):
- Sara: “Otjeraj je” (21,10 usp. 16,6)
- Bog: “Što ti kaže Sara poslušaj” (21,12)

Božja vjernost

- Preokret u Post 17,5.15:
- Novo ime: Abraham i Sara (“kneginja”)
 - Tko se smije/smiješi Bogu? (17,18; 18,12; 21,6) – יצחק (17,18)
- 1) Abraham se nasmijao (יצחק v18 → Izak)
- 2) Sara (18,12; אלהים daje osmijeh 21,6)
 - U dijalogu s Bogom (18,15)
- 3) svatko tko čuje (21,6)
 - Nerotkinja rađa (21,2):
- Rodila Izaka (21,2)
 - Dijete – Božji dar (21,1):
 - “pohodio” Saru (פקד *paqad* pobrinuo se 21,1; usp. Izl 3,16)

Pokojna

- Gdje Sara umire (Post 23,2)?
- u kraljevskom gradu Hebronu (23,2)
 - Abrahamov osjećaj (23,2):
- Oplakuje pokojnicu (23,2)
 - Nova akcija u 23,4.17:
- Sara razlog za pregovore o grobu (4)
- i kupnju poljane u Makpeli (17)
 - → u posjedu Obećane zemlje
 - grob i za Abrahama (25,10), Izaka i Rebeku, Leu i Jakova (49,31)
- Abraham s Keturom još 6 sinova (25,1s)
 - Samo Izak nasljednik (5)

Roditelji i djeca

u Hebrejskoj Tori

**Tko si ti,
sine moj!
(Post 27,18)**

**Turbulentno djetinjstvo
Ezava i Jakova
u Post 25-28**

Sukob otpočетка

- **Otac Izak**
 - pravi baštinik Abrahamov
 - *Majka* Aramejka:
- **Rebeka (Post 25,20)**
- **Moli za nju (21)**
 - jer nemaju djece (21), uslišan
- **Već u majčinoj utrobi svađa (22)**
 - Majka Rebeka traži Božji savjet (23):
- “dva svijeta – stariji će služiti mlađemu”
- Kod rođenja *Jakov* – “Hvatač pete”

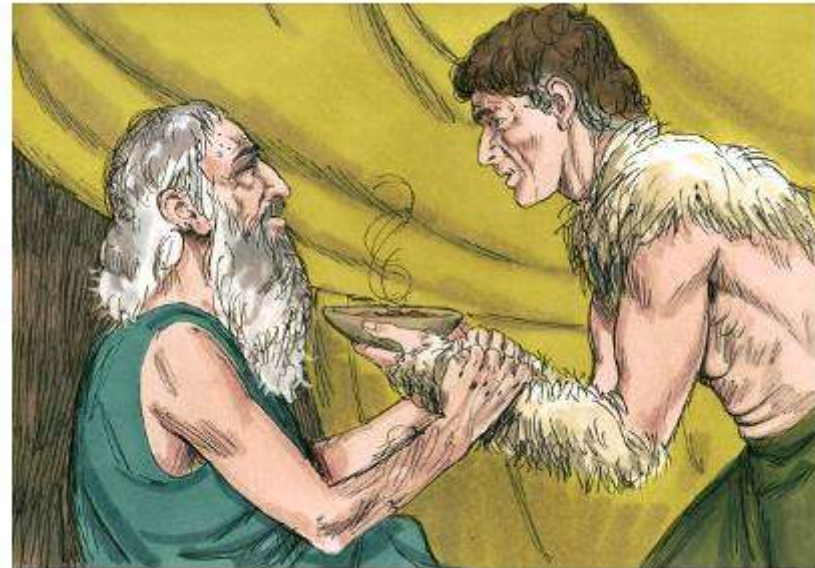
Očeva karijera

- **Bogat u tuđoj zemlji (Post 26)**
 - Dvaput Božja objava
 - Zatajio ženu
- **Sine moj (27,1)!**
 - *Njegov sin Ezav (27,5.17)*
 - **Lovac, napolju (25,27) – otac voli divljač**
 - Oženio se (26,34; 28,9) protiv volje roditelja
- ***Njezin sin Jakov (27,6.25)***
 - U šatoru (25,27), kuha (29)

Blagoslov na prijeveru

- **Jakov kupuje prvenstvo (Post 25,33)**
 - Roditelji po strani
 - Otac Ezavu (27,4):
- **“Pripravi mi slasne stvari koje volim”**
 - Slabi vid (27,1) – smrt? (1.4)
- **Majka *prisluškuje* (6.42)**
- **“Poslušaj moj glas” (27,8.13.43)**
 - Niječe identitet sina
 - Odijeva Jakova, Ezavova odjeća kod nje (27,15)

Razlaz

- **Jakov niječe sebe pred ocem (19),**
 - poziva se na Boga (27,20)
- **blagoslov (27,23.27; 28,1 3x): uzrok neprijateljstva**
 - Čim otac umre, “ubit ću brata” (27,41)
- **Majka nudi utočište kod svojih (27,45)**
 - S mužem dogovara kao pripravu za brak (46)
- **Otac šalje Jakova:**
“*Svesilni* neka te blagoslovi” (28,3 usp. 35,11)

Obiteljsko pravo

Obiteljski odnosi u Dekalogu

Četvrta zapovijed

- **Obitelj: djeca i roditelji**
 - Psihološki prvo
 - Prije 6. i 9. zapovijedi
- Izl **20,12**; Pnz 5,16:
- **Priznaj punu važnost svoga oca i svoje majke!**
 - Proslavi ih! – כבוד *kabôd*
 - Pavao – i djeca slušatelji Riječi (**Ef 6,2**):
- “prva zapovijed s obećanjem” (Ef 6,2)

Evandeoske pouke

- **Iskustvo: Što činiti za vječni život? (Mk 10,17)**
 - “Zapovijedi znadeš...” (Mt 19,19; Mk **10,19**; Lk 18,20)
- **4. zapovijed *zaključak***
- **Pouka: Rasipni sin došao k sebi! (Lk **15,17**)**
 - Kod oca i slugama dobro (v17)
 - Primi me kao slugu (v19)
- **Otac trči, grli, ljubi (v20)**
 - Pomirenje Ezava i Jakova (Post 33,4)

Prva i treća zapovijed

- A) “ljubomorni” Bog prati potomke (Izl 20,5; Pnz 5,9)
 - פקד *paqad* “pobrinuti se”
- *Brine se za krivnju* na djeci, unucima, praunucima
- Bog prati djecu Adama i Eve:
 - Kajin i Abel (usp. 4,9)
- *Noa i djeca: savez* (Post 9,8)
 - Spas od potopa *po obitelji!*
 - Terahov sin (11,31):
- Abraham
- B) Sedmi dan (Izl 20,10; Pnz 5,14):
- “i sinu, i kćeri” svetost i odmor

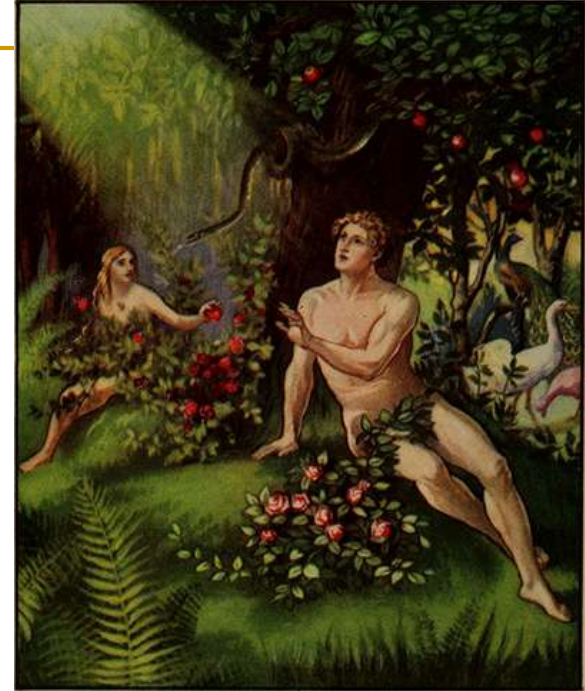
Šesta zapovijed

- Čuva nezatomljivu bračnu vezu
 - “Ne čini preljuba! Nemoj bludjeti!” (Izl **20,14**; Pnz 5,18)
 - Kušnja: Je li dopušteno otpustiti? (Mk 10,2)
- Početak: Nebo i zemlja od Boga (Mk 10,6)
 - Za razliku od ljudske predaje
- Jedinstvo muža i žene *od Boga* (Mk **10,6-9**)

Božje stvaranje

- Post 1,27 vrhunac stvaranja, sve – veoma dobro (v31):
 - Poslije: odmor, svetost
- *Muško i žensko stvori ih* (27)
 - Slika zajedništva: “Načinimo!” (1,26)
- Budite plodni (1,28)
 - → Izabrao sam vas da rod donosite (Iv 15,16)
- Vladajte – upravljajte (Post 1,28)
 - Dobar gospodar nastaje u obitelji

Jedinstvo

- Muškarac i žena
– jedno (Post 2,24):
- Odgovor na samoću (18)
- “*Kao on*” (18.20): pred njim je, ide u susret
 - Međusobna životna potpora
 - “Ljubite jedni druge!” (Iv 13,34; 15,12.17)
- “Moja” – iste biti (עצם ‘ešem “kost”) i sastava (בשר *bāšār* “meso” Post 2,23)
 - Izloženi, bez straha (25)

Ljubav

- Za vječni život (Lk 18,18 ⇔ Mt, Mk)?
 - Prvo pravilo →
- Čuvaj brak (Lk **18,20**)!
- Nebo i zemlja prolazni, ne *Tora* (Lk 16,17)
 - Prva primjena →
- Tko otpusti ženu – čini preljub (**18**)!
 - Ljubi bližnjega! (Lev 19,18 – *cijela Tora* Rim 13,9; Gal 5,14) primjenjuje se:
- Ljubi svoju ženu kao samoga sebe! (Ef **5,33**)

Deveta zapovijed

- ❑ Svijet želja (Izl 20,17; Pnz 5,21)
- “Ne poželi!” –
- Unutarnja veza
 - ❑ radikalno u Mt **5,28**:
- Važan je čovjekov pogled, važno je srce

Savez

- **Ljubav i Savez s Bogom**
 - ⇔ preljub: apostazija
 - Božanska nakana u Izl **6,7**:
- **“Uzimam vas za svoj narod”**
(לקח *lāqah* Izl 6,7)
 - Zajedništvo muža i žene u Post 2,24:
- **Muž će prionuti uza svoju ženu**
(דבק *dābaq* Post 2,24)
- **Duša prijanja uz Boga** (דבק Ps 63,9)

Nov početak

- Potrebno *ostavljanje* (עֲזָבָה *'āzab* Post 2,24 usp. Ps 22,2)
 - Osamostaljenje prije zajedništva
- Pavao: Kristovo otajstvo (Ef 5,32)
 - A) *ostavlja* božansko dostojanstvo
 - Opustošio samoga sebe (Fil 2,7)
 - B) *Jedno* s ljudskom naravi
 - smrtno *tijelo* (σάρξ *בשר* *bāšār* Iv 1,14)
- Što Bog združi, čovjek nema moć rastaviti (Mt 19,6; Mk 10,9): Bog i čovjek u Kristu
 - U brak – kao Krist u utjelovljenje

